

**„Édes anyanyelv”
nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére
Bács-Kiskun megye**

Iskolai forduló

II. kategória 7-8. osztály

tanuló neve

tanuló iskolája

felkészítő tanár neve

Fogalmazás pontszáma: _____

Feladatlap pontszáma: _____

Összesített pontszám: _____

Feladatlapot összeállította:

Jankay Éva szaktanácsadó

Kapás Zoltánné szaktanácsadó

Verseny szakmai összefogója, irányítója:

Kulcsár Marianna szaktanácsadó

1. Párban

A megadott hangok megváltoztatása nélkül alkoss értelmes szó párokat!

_____/5 pont

	<u>zöngés</u>	<u>zöngétlen</u>
...or		
ké...		
...úl		
ra...		
...örö...		

2. Mondatrejtés

Tagold a megadott szó kigyót mondatokra! A szórend nem változtathatsz, de az írásjelekkel játszatsz, hogy több értelmes mondatot kapj.

_____/8 pont

pl. péterbátyjarészt követelte

Péter – bátyja részt követelte. (Péter követelt, a bátyja részt akarta.)

Péter bátyja – részt követelte. (Péternek a bátyja követelte, mégpedig a saját részt.)

Péter bátyja részt – követelte. (Egy meg nem nevezett személy Péter bátyjának a részt követelte.) Péter – bátyja részt követelte? stb.

vándordalnemszületik

3. Jelentéskeresésben

Egészítsd ki az alábbi szavakkal a mondatokat! Vigyázat, egy szóval többet adtunk meg! _/7 p.

alapos	bizonytalan	izgatott	kimerült
lázadó	legyőzhetetlen	lenyűgöző	szégyenlős

Dávid nagyon _____, ezért nem szívesen beszélget olyanokkal, akiket nem ismer.

Tizenéves korában Anna _____ gyerek volt, gyakran szökött el hétfőként szórakozni.

Nahát! Igazán, _____ hogy Albert hét nyelvet beszél, én egyet is csak alig.

Anyám teljesen _____ volt munka után. Egyenesen lefeküdt aludni.

Mindennap edzett, úgy érezte, _____ lesz a hétvégi mérkőzésen.

Tamás mindig _____ repülés előtt.

Kata nagyon _____, ha fontos döntéseket kell hoznia.

4. Csacsipacsi

Írj rímelő szókapcsolatokat! Segítségképpen megadtuk a kezdőbetűket.

Pl.: nagy költőnk hozzátartozói

cs — r =

Csokonai rokonai

_____/9 pont

soká húzódó megtorlás

h — b = _____

kígyó emlékműve

k — sz = _____

néma hal

k — cs = _____

a természetestől eltérő erdei állat

t — b = _____

furfangos évszak

r — t = _____

alávaló rokon csoport

g — cs = _____

mohó deszkakerítés

f — p = _____

kesernyész úthajlat

f — k = _____

hengeres étel héja

h — b = _____

5. Hiányos szavak

Találj minél hosszabb szavakat a megadott betűk közé! Toldalékokat használhatsz! Annyi pontot kapsz, ahány betűt beírtál!

_____/20 pont

+ _____ pont

pl. :	J	K	J	A V A	K	3 pont
	Á	É	Á	G I	É	2 pont
	T	T	T	Á	T	1 pont
	É	Á	É	-	Á	0 pont
	K	J	K	ÉR	J	2 pont

feladat:

T	Ó
O	T
L	R
L	A
T	T
A	L
R	L
T	O (Ó)
Ó	T

6. Mit jelent?

Az elektronikus könyvek témához kapcsolódó szavakat adtunk meg. Mit jelentenek, következtesd ki! Írd a szavak elé a meghatározás betűjelét!

____/7 pont

	digitalizálás	a)	előre megtervezett munkaforma, munkaterv, munkafolyamat
	archiválás	b)	számítógépen egy-egy anyag megtekintése, felkeresése
	projekt	c)	megközelíthető, elérhető
	hozzáférés	d)	az a művelet, amelynek során főként egy más hordozón már megjelent művet (szöveget, képet, hangot) számítógéppel olvasható, kódolt formába tesszünk át
	publikál	e)	a megadott szót, vagy szótöredéket keressük az adatbázisban tárolt cikk törzsében
	meglátogatni	f)	írást, adatokat hosszabb ideig való megőrzésre eltárol
	szabadszavas keresés	g)	közzétesz, nyilvánosságra hoz

7. Hasonlók

Előfordul, hogy két szólásnak, közmondásnak hasonló a jelentése. A megadott példák közül a megfelelő helyre írd be a hasonló jelentésű szólás, közmondás betűjelét. Segítségül elmondjuk, hogy 3 kimarad.

____/6 pont

Hasonló jelentés	Egyik betűjel	Másik betűjel
a) túlzásba esik		
b) rosszat követett el, hibázott, bűnt követett el		
c) egyformák		

A) Kenyérre lehet kenni. B) Átesik a ló másik oldalára. C) Az egyik 19, a másik egy híján 20. D) Valami van a füle mögött. E) Egyik kutya, másik eb. F) Kerülgeti, mint macska a forró kását. G) Nyílt kártyákkal játszik. H) Vaj van a fején. I) Túllő a célon.

8. Szótagoló: ál- és valós összetett szavak

Olyan szavakat keress, amelyeket két – nem valódi - összetételi tagra is tudunk bontani! A meghatározások mindegyik szó jelentésére utalnak. _____/7 pont

pl.: *literatúra, hivatali kacat* – *irodalom, iroda lom*

vizsgálat, víznyerő helyet készít – _____

fekete madár, melyik helyen patás állat? – _____

zöldség, ami egy ital és egy fűszer összessége – _____

mozgó, víziállatok után fizetendő pénzösszeg – _____

hallószerv alacsonyan hazudik – _____

kebel díszekkel, de ez nem fontos – _____

kihúzható rekesz, de gyermekem – _____

9. Közmondáskereső

Megadtuk a közmondás jelentését O. Nagy Gábor Magyar szólások és közmondások c. könyvéből. Megadjuk a kulcsszót is. Találd ki a közmondást, és írd le a vonalra!

_____/5 pont

a) Többet ér a biztos kevés a bizonytalan soknál. Kulcsszó: tűzok

b) Amilyenek a szülők, olyanok a gyerekek is. Kulcsszó: alma

c) Ott is meg kell az embernek dolgoznia a kenyérért. Kulcsszó: kolbász

d) Megdöbbenésében vagy ijedtében nem tudja kimondani azt, amit akar. Kulcsszó: torok

e) Lehetetlen kívánság. Kulcsszó: toronyóra

10. Műveltetés

A megadott minta alapján egészítsd ki a hiányos sorokat!

pl. A víz kiömlik. – A vizet kiöntöm. – A vizet kiöntetem.

_____/6 pont

_____ – A bált szervezem. - _____

_____ - Az ajtót kinyitom. - _____

_____ - A tévét elrontottam. - _____

_____ - A házat építem. - _____

_____ - Az arcomat pirosítom. - _____

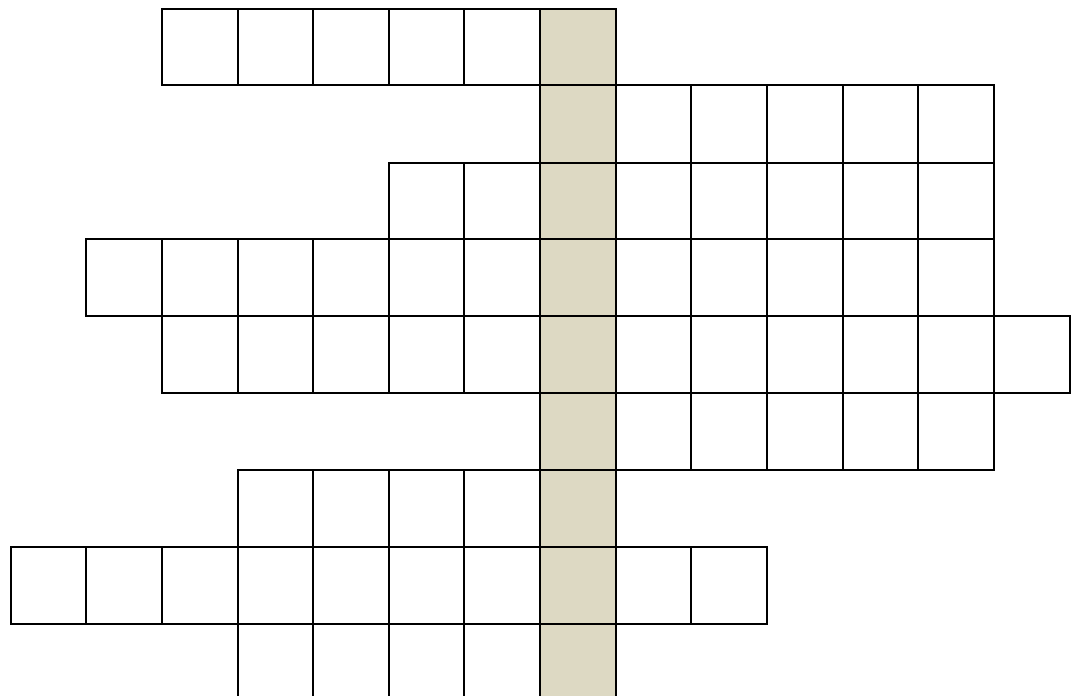
_____ - Az autót indítom. - _____

11. Mi van az erszényben?

Megtudhatod, ha megfejted a következő rejtvényt. Régies, népies szavakat adtunk meg. A kockákba a ritkán használatos szavaknak mai megfelelőjét kell beírnod. A szürkére festett oszlopban egy név fog kialakulni. Ezzel válaszolhatsz a címben feltett kérdésre.

_____/9 pont

1. sor: tar
2. sor: pántlika
3. sor: pápaszem
4. sor: árenda
5. sor: puliszka
6. sor: áristom
7. sor: sódar
8. sor: maskarádé
9. sor: lajtorja

A válasz: _____

_____/1 pont

12. Kocsikerék

„Egy kocsikerék nem jut messzire” közmondás jelentése, hogy csak úgy érhet el az ember jelentős eredményt, hogy ha nincs egyedül, ha másokkal összefog. Legyen ez a mondás fogalmazásod címe. Készítsd el hozzá a történetet maximum egy oldalban!

_____/10 pont

[illegible]

„Édes anyanyelv” nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére
Bács-Kiskun megye
Iskolai forduló
I. kategória 7-8. osztály
Javítókulcs

1. Párban

Minden helyes válasz 1 pont. Összesen: 5 pont

	<u>zöngés</u>	<u>zöngétlen</u>
...or	bor	por
ké...	kéz	kész
...úl	dúl	túl
ra...	rag	rak
...örö...	görög, dörög	körök, török

2. Mondatrejtés

Vándordal nem születik. Vándordal nem születik? Vándordal nem születik! Vándor, dal nem születik? (Megszólításos kérdés.) Vándor, dalnem születik? Vándordal nem születik. Vándordal nem születik? Vándor-dal nem születik? (Vándor nevű zeneszerzőtől való dal!)

Helyes megoldásonként 1 pont. Összesen: 8 pont

3. Jelentéskeresőben

Dávid nagyon **szégyenlős**, ezért nem szívesen beszélget olyanokkal, akiket nem ismer.
Tizenéves korában Anna **lázadó** gyerek volt, gyakran szökött el hétvégenként szórakozni.
Nahát! Igazán, **lenyűgöző**, hogy Albert hét nyelvet beszél, én egyet is csak alig.
Anyám teljesen **kimerült** volt munka után. Egyenesen lefeküdt aludni.
Mindennap edzett, úgy érezte, **legyőzhetetlen** lesz a hétvégi mérkőzésen.
Tamás mindig **izgatott** repülés előtt.
Kata nagyon **bizonytalan**, ha fontos döntéseket kell hoznia.
Az **alapos** marad ki.

Minden helyes válasz 1 pont. Összesen: 7 pont

4. Csacsipacsi

soká húzódó megtorlás	h — b = hosszú bosszú
kígyó emlékműve	k — sz = kobra szobra
néma hal	k — cs = kuka csuka
a természetestől eltérő erdei állat	t — b = torz borz
furfangos évszak	r — t = ravasz tavasz
alávaló rokon csoport	g — cs = galád család
mohó deszkakerítés	f — p = falánk palánk
kesernyész úthajlat	f — k = fanyar kanyar
hengeres étel héja	h — b = hurka burka

Minden helyes válasz 1 pont. Összesen: 9 pont

5. Hiányos szavak

pl. :	J	K	J	A V A	K	3 pont
	Á	É	Á	G I	É	2 pont
	T	T	T	Á	T	1 pont
	É	Á	É	-	Á	0 pont
	K	J	K	ÉR	J	2 pont

feladat:

T	Ó
O	T
L	R
L	A
T	T
A	L
R	L
T	O (Ó)
Ó	T

Minden értelmes szónál betűnként 1 pont, de az eredeti szót nem fogadjuk el, pl. 1. és 8. sorban. Maximum 20 pont adható. Az felett + pontként jelöljük. Ez a feladat és a fogalmazás fogja a végső sorrendet meghatározni összpontszám pontazonosság esetén.

6. Mit jelent?

d)	digitalizálás	a)	előre megtervezett munkaforma, munkaterv, munkafolyamat
f)	archiválás	b)	számítógépen egy-egy anyag megtekintése, felkeresése
a)	projekt	c)	megközelíthető, elérhető
c)	hozzáférés	d)	az a művelet, amelynek során főként egy más hordozón már megjelent művet (szöveget, képet, hangot) számítógéppel olvasható, kódolt formába teszünk át
g)	publikál	e)	a megadott szót, vagy szótöredéket keressük az adatbázisban tárolt cikk törzsében
b)	meglátogatni	f)	írást, adatokat hosszabb ideig való megőrzésre eltárol
e)	szabadszavas keresés	g)	közzétesz, nyilvánosságra hoz

Minden helyes válasz 1 pont. Összesen: 7 pont

7. Hasonlók

Hasonló jelentés	Egyik betűjel	Másik betűjel
a) túlzásba esik	B	I
b) rosszat követett el, hibázott, bűnt követett el	D	H
c) egyformák	C	E

Kimarad: A) Kenyérre lehet kenni. F) Kerülgeti, mint macska a forró kását. G) Nyílt kártyákkal játszik.

Minden helyes válasz egy pont. Összesen: 6 pont

8. Szótagoló: ál- és valós összetett szavak

vizsgálat, víznyerő helyet készít – *kutatás, kutat ás*

fekete madár, melyik helyen patás állat? – *holló, hol ló*

zöldség, ami egy ital és egy fűszer összessége – *borsó, bor só*

mozgó, víziállatok után fizetendő pénzösszeg – *haladó, hal adó*

hallószerv alacsonyán hazudik – *füllent*

kebel díszekkel, de ez nem fontos – *mell ékes, mellékes*

kihúzható rekesz, de gyermekem – *fiókám*

Minden helyes válasz 1 pont. Összesen: 7 pont

9. Közmondáskereső

a) *Jobb ma egy veréb, mint holnap egy tűzok.*

b) *Nem esett messze az alma a fájtól.*

c) *Nincs kolbászból fonva a kerítés/nincs kolbászból a kerítés.*

d) *Torkán akadt a szó.*

e) *Toronyóra láncsal/láncostul*

Minden helyes válasz 1 pont. Összesen: 5 pont

10. Műveltetés

A bál szerveződik – A bált szervezem. – *A bált/bálat szerveztetem.*

Az ajtó kinyílik/kinyitódik. – Az ajtót kinyitom. – *Az ajtót kinyitatom.*

A tévé elromlott. – A tévét elrontottam. – *A tévét elrontattam.*

A ház épül. – A házat építem. – *A házat építtetem.*

Az arcom pirosul – Az arcomat pirosítom. – *Az arcomat pirosítatom.*

Az autó indul. – Az autót indítom. – *Az autót indítatom.*

Minden helyes válasz 1 pont. Összesen: 6 pont

11. Mi van az erszényben?

K O P A S						Z						
						S	Z	A	L	A	G	
				S	Z	E	M	Ü	V	E	G	
H	A	S	Z	O	N	B	É	R	L	E	T	
	K	U	K	O	R	I	C	A	D	A	R	A
						B	Ö	R	T	Ö	N	
			S	O	N	K	A					
Á	L	A	R	C	O	S	B	Á	L			
			L	É	T	R	A					

A válasz: **Zsebibaba Külön a vonalra leírva jár az 1 pont.**

Minden helyesen beírt válaszért 1 pont. Összesen: 9 pont

12. Kocsikerék

A fogalmazásban azt figyeljük meg, hogy a történetet milyen ötletesen írta meg a megadott címhez, és a közmondás jelentését visszaadta-e. Mennyire ügyelt a tartalmi igényességre, kifejtettségre, a mondat szerkesztésre, választékos, a témához illő stílusra, a szókincsgazdagságra. A történet tagolása jól nyomon követhető-e. Helyesírási hibaért és az írás külalakjáért nem vonunk le pontot.

ötletesség 2 pont

a jelentést visszaadja a történet 1 pont

tartalmi igényesség, kifejtettség 2 pont

témához illő stílus, mondat szerkesztés 2 pont

a szókincs gazdagsága 2 pont

tagolás 1 pont Összesen: 10 pont

Elérhető pontszám: Feladatlap 90 pont Fogalmazás 10 pont Összesen: 100 pont